

شبی به وسعت یک عمر

یکی از واژگان و لغات رایج قرآن کریم اصطلاح ليله القدر است این واژه از جایگاه بسیار بالایی در قرآن کریم برخوردار بوده؛ به گونه‌ای که سوره‌ای خاص درباره آن نازل شده است.

یکی از واژگان و لغات رایج قرآن کریم اصطلاح ليله القدر است این واژه از جایگاه بسیار بالایی در قرآن کریم برخوردار بوده؛ به گونه‌ای که سوره‌ای خاص درباره آن نازل شده است. افزون بر این سوره، برخی دیگر از آیات شریفه قرآن درباره ليله القدر هم مطالبی را بیان فرموده و این بیانگر اهمیت این شب بسیار بزرگ الهی است. با استناد به تفاسیر و لغتنامه های قرآنی ليله القدر به معنای، شب تقدس آمیز، شب اندازه گذاری، شب انسانها، محمّدات عالم آمده است.

چرا شب قدر از هزار ماه برتر است

درباره این که چرا خدای متعال در قرآن کریم به این میزان به ليله القدر اهمیت داده و آن را ليله المبارکه نامیده و در سوره مبارکه قدر، شب قدر را از هزار ماه برتر دانسته، دیدگاه های مختلفی بیان شده است: یک دیدگاه اهمیت این شب این است که مقدرات تمام بندگان خدا در این شب تعیین می شود و بسیار اهمیت دارد که تمام اموری که بندگان خدا تا سال بعد می خواهند انجام دهند در این شب تعیین و تقدیر می شود. به این دلیل خداوند شب قدر را از هزار ماه برتر دانسته است. علت دیگر این که در شب قدر فرشتگان الهی به قدری به زمین نازل می شوند که زمین تنگ شده و به خاطر رفت و آمد زیاد فرشتگان، زمین با این همه وسعت ضیق می شود. وقتی فرشتگان در جایی حضور پیدا کنند آنجا نورانیت و معنویت خاصی پیدا می کند از این جهت شب قدر بهتر از هزار ماه است. برخی هم گفته اند این که ليله القدر بهتر از هزار ماه است برای این است که عبادات و اعمال بندگی بندگان در این شب ارزش هزار برابری پیدا می کند؛ یعنی مثلاً اگر صدقه یک حسنه دارد در شب قدر هزار حسنه برای آن ثبت می شود. نماز و عبادت خدا هر ارزشی دارد، در شب قدر هزار برابر می شود. دعا هر ارزشی که دارد در شب قدر هزار برابر می شود؛ یعنی به سبب افزایش هزار برابری اعمال در شب قدر است که خدای متعال می فرماید شب قدر از هزار شب بالاتر است و ارزش بیشتری دارد.

در مجموع آنچه مسلم است این که شب قدر از شب های تاریخی زندگی هر انسانی است که به یقین نباید از آن غفلت کرد و حتی انسان باید سستی و کسالت به خود راه ندهد و سعی کند در طول روز استراحت کند تا بتواند در شب به شب زنده داری و احیا بگذراند و به دعا و راز و نیاز با خداوند متعال و مطالعه معارف الهی مشغول باشد.

در سوره قدر آمده «سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ»، کلمه سلام معنای بسیار وسیعی دارد؛ یعنی شب قدر، شب سلامتی است. شبی است که انسان در آن به سلامتی معارف الهی دست پیدا می کند. شبی است که در آن براساس برخی روایات خداوند سلامش را به اولیای خود ابلاغ می کند. شب قدر، شبی است که در آن جبرئیل به هر مرد و زن مؤمنی که می گذرد بر او سلام می کند و سلام جبرئیل معنای وسیعی دارد، لذا اگر کسی این سعادت نصیب او شود که سلام جبرئیل را در شب قدر بشنود به توفیق بزرگی دست یافته است. کلمه سلام مفهوم وسیع و معنای بزرگی دارد. بنابراین ما از آیات شریف قرآن به این نکته دست می یابیم که شب قدر، شب سرنوشت انسان است که انسان ها باید در این شب به طاعت و عبادت خداوند مشغول باشند و البته بهترین کار در شب های قدر قرائت قرآن و استغفار به درگاه خداوند و برپا داشتن نماز است و البته مطالعه و فهم معارف الهی هم در شب های قدر بسیار سفارش شده است.

وجه تفسیر قدر به فاطمه زهرا(س)

شاید وجه تفسیر شب قدر به صدیقه طاهره حضرت فاطمه زهرا(س) این باشد که اگر زنان بخواهند شب قدر را تفسیر و معنا کنند یک نمونه عینی از شب قدر و کسی که برای شب قدر ارزش قائل است، در نظر داشته باشند. این نکته به این معناست که وقتی حضرت زهرا(س) را الگوی خودمان قرار دهیم با دعا کردن و نماز خواندن در قرائت قرآن، در شب زنده داری و... توانستیم درهای رحمت خدا را به روی خود باز کنیم.

لیله القدر از این جهت به حضرت زهرا(س) تفسیر شده است که انسان می تواند با الگوگیری از حضرت زهرا(س) آینده و سرنوشت خودش را رقم بزند. آن حضرت الگوی تمام عیار برای تبعیت از خداوند است

در روایات آمده است که نماز حضرت زهرا(س) نمازی بود که همه فرشتگان را به سوی خود جلب کرده و نورانیت حضرت زهرا(س) آسمان را روشن می کرد. زنان مؤمن ما با تبعیت از حضرت زهرا(س) می توانند به چنین جایگاهی دست پیدا کنند. ليله القدر از این جهت به حضرت زهرا(س) تفسیر شده است که انسان می تواند با الگوگیری از حضرت زهرا(س) آینده و

سرنوشت خودش را رقم بزند. بنابراین اگر چنین تعریفی برای حضرت زهرا(س) آمده از باب این است که آن حضرت الگوی تمام عیار برای تمسک کردن، تأسی و تبعیت از خداوند است.

اعمال شب قدر

در شب قدر که بهترین شب هاست انسان باید بهترین کارها را برای رضای خداوند انجام دهد. بهترین کارها نماز خواندن، استغفار کردن، تلاوت قرآن کریم و... است، اما اعمالی در روایات بیان شده که می تواند انسان را در دستیابی به اهداف شب قدر کمک کند. وقتی گفته می شود در شب قدر باید غسل کرد به این خاطر است که غسل مفهوم خاصی دارد. غسل به معنای این است که انسان بدنش را پاک و خودش را از آلودگی ها دور می کند. ذهنیت جدیدی برایش به وجود می آید و خودش را با غسل کردن در فضای معنوی دیگری قرار می دهد که خداوند برای او فراهم کرده است تا سر سفره خداوند بنشیند. دو رکعت نماز در شب قدر سفارش شده که به دنبال آن استغفار وجود دارد که بسیار ارزشمند و سفارش شده است. دعاها و مخصوصی در شب قدر وارد شده است؛ دعاهایی که برای رهایی و دوری از آتش جهنم و غضب خداوند متعال بسیار سفارش شده است. دعاهایی که برای برآورده شدن حاجات تأکید شده است البته به شفاعت قرآن کریم. در شب قدر، قرآن را شفیع قرار می دهیم برای این که خداوند ما را از آتش جهنم نجات دهد و حاجت های ما برآورده شود. دعای مخصوصی که در شب قدر روایت شده، این است که انسان، قرآن را بر سر می گذارد و نام خدا و 14 معصوم را بر زبان می آورد و خدا را به خودش و 14 معصوم را برای برآورده شدن حاجات و دعاها و خود قسم و واسطه قرار می دهد که بسیار ارزشمند است.

در شب های قدر زیارت امام حسین(ع) هم بسیار سفارش شده است، توصیه شده که در شب های قدر از قرائت و زیارت اباعبدالله الحسین(ع) غفلت نکنیم. در روایات آمده که حضرت زهرا(س) و امام علی(ع) خودشان به احیا می پرداختند و حتی فرزندان شان را که کوچک بودند بیدار نگه می داشتند حتی اگر خوابشان می گرفت، آب به صورت مبارکشان می زدند تا در شب قدر بیدار باشند، مشخص است که احیا و بیدار بودن در این شب ارزش خاصی دارد و لازم است که انسان بیدار و به خدا توجه داشته باشد گرچه خواب در روز عبادت است اما بیدار بودن در شب قدر و حساسیت داشتن نسبت به سرنوشت و تقدیر انسان هم لازم است. دعا کردن برای پدر و مادر، دعا کردن برای مطالبات دنیوی و اخروی هم در این شب توصیه شده است.

انسان نباید از این شب مهم غفلت کند حتی در امور دنیایی هم از خداوند بخواهد تا بتواند در کارهای دنیا هم به موفقیت برسد. صلوات بر محمد و آل محمد(ص) هم در این شب بسیار سفارش شده است. بنابراین ذکر استغفار، ذکر صلوات و ذکر حمد خداوند، تسبیح و لا اله الا الله گفتن در شب قدر ارزشمند است. امیدواریم خدای متعال به ما این توفیق را بدهد که در این شب ها به احیا بپردازیم و از کارهای گذشته استغفار کرده و آینده روشنی را برای خود طلب کنیم.

حجت الاسلام محمدصادق یوسفی مقدم